

2018. a eesti keele teise keelena riigieksamist

Ethel Roosna
eesti keele teise keelena peaspetsialist

1. Eesti keele teise keelena riigieksami eesmärgid on:

- 1) tagada eksamitulemuste üleriigiline võrreldavus, et õpilane, lapsevanem, kool ja kooli pidaja saaksid võimalikult objektiivse ettekujutuse õpitulemuste saavutatusest;
- 2) anda koolile, kooli pidajale, Haridus- ja Teadusministeeriumile, õpilastele, lastevanematele tagasisidet õppimise ning õpetamise tulemuslikkusest koolis;
- 3) anda ülevaade riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemuste saavutatusest eksamiainetes hariduspoliitiliste otsuste tegemiseks;
- 4) toetada õppekava rakendamist, suunata eksamiülesannete valiku kaudu õppeprotsessi;
- 5) siduda järjestikuste haridustasemete õppekavad ning võimaldada kasutada riigieksamitulemusi õpingute jätkamisel, anda võimalus kasutada riigieksamitulemusi rahvusvahelisel tasandil.

Eesti keele teise keelena riigieksami koostamisel arvestatakse riikliku õppekava nõudmisi kõikides kooliastmetes ja Euroopa Nõukogu keeleoskustasemeid, millest lähtuvalt vastab riigieksam ligilähedaselt B2-taseme kirjeldusele.

2. Eksami üldandmed

2018. aasta eesti keele teise keelena riigieksamit tegi 2037 õpilast.

Riigieksami keskmine sooritusprotsent on 63,4 ehk kõrgem kui eelmisel aastal (60%).

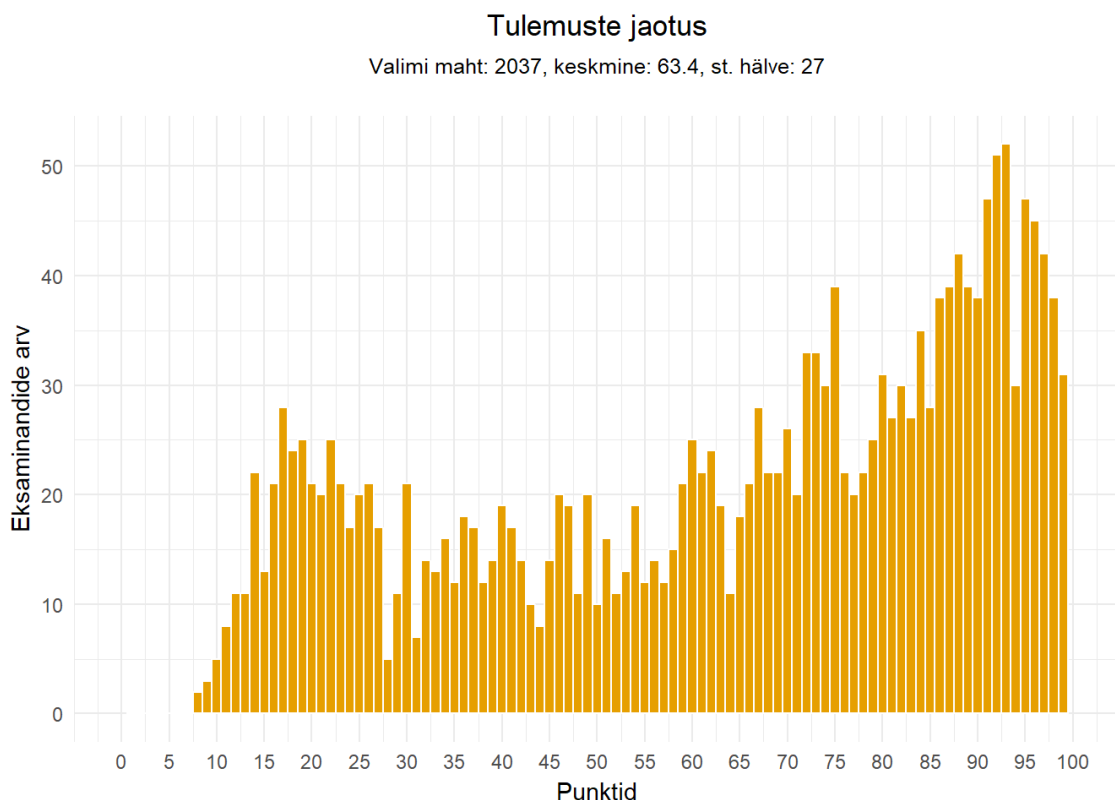
Sel aastal on eelmiste aastatega võrreldes kasvanud nende eksaminandide hulk, kellele Innove väljastas B2-taseme tunnistuse. Eksaminande, kes saavutasid

eksamil vähemalt 60 protsenti maksimaalsest tulemusest, oli 61%. Eelmisel aastal oli B2-taseme tunnistuse saanute protsent märgatavalt väiksem – 54.

Osaoskuste võrdluses on sarnaselt eelmise aastaga kõrgeima keskmise sooritusprotsendiga – 72 – kuulamisosa. Veidi väiksema keskmise sooritusprotsendiga on rääkimisosa – 71, sellele järgneb lugemisosa 63, keele struktuuri osa 59 ja kirjutamisosa 53 protsendiga. Eelmise aastaga võrreldes on tõusnud kõigi osaoskuste keskmised sooritusprotsendid, välja arvatud lugemisosa, mille keskmine sooritusprotsent on peaaegu sama, mis eelmisel aastal. Suurema tõusu on läbi teinud kirjutamisosa ja keele struktuuri osa.

Gümnaasiumides on keskmine sooritusprotsent jäänud samaks mis eelmisel aastal ehk püsib 75 protsendil, kutsekoolides on keskmine sooritusprotsent aga tõusnud 37 protsendile (2017. a 34%).

Harjumaa keskmine sooritusprotsent on tõusnud 67 protsendile (2017. a 60%), Ida-Virumaal on keskmine jäänud samaks, 56%.

Joonis 1. 2018. aasta eesti keele teise keelena riigieksami tulemuste jaotus

Tabel 1. 2018. aasta eesti keele kui teise keele riigieksami osad

	Ülesannete arv	Maksimaalne punktisumma	Aeg (minutit)
Kirjutamine	2	20	90
Kuulamine	4	20	40
Lugemine	3	20	60
Keele struktuur	2	20	40
Rääkimine	2	20	20

Tabel 2. Keskmised osatulemused protsentides 2015–2018

Aasta	Kirjutamine	Kuulamine	Lugemine	Keele struktuur	Rääkimine
2015	47,10	65,9	60,4	48,8	67,2
2016	46,4	64,6	65,7	54,9	70
2017	44,4	70,4	63,8	55,2	67,6
2018	53	72	63	59	71

Eelmise aastaga võrreldes on poiste keskmine sooritusprotsent tõusnud 52-lt 58-le, tüdrukutel on keskmine sooritusprotsent jäänud samaks – 69.

Osaoskuste võrdluses on poiste keskmised sooritusprotsendid sel aastal tõusnud kõigis osaoskustes, märkimisväärselt aga kirjutamisosas, keele struktuuri ja rääkimisosas.

Tüdrukutel on eelmise aastaga võrreldes keskmine sooritusprotsent tõusnud kirjutamis- ja rääkimisosas, tulemus on samaks jäänud keele struktuuri osas ning langenud kuulamis- ja lugemisosas.

Tabel 3. 2018. aasta eesti keele kui teise keele riigieksami keskmised osatulemused soo järgi (protsentides)

	Kirjutamine	Kuulamine	Lugemine	Keele struktuur	Rääkimine
Poisid	46	68	57	54	65
Tüdrukud	61	75	68	63	77

Tabel 4. Tulemused maakonniti

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve	B2-taseme saavutanud (%)
Harju maakond	1115	55	67	10	100	25	65

Ida-Viru maakond	773	38	56	0	100	29	51
Jõgeva maakond	11	1	80	68	93	9,1	100
Lääne-Viru maakond	10	0	84	37	99	18,6	90
Pärnu maakond	16	1	88	32	99	15,4	94
Saare maakond	1	0	28	28	28	-	0
Tartu maakond	74	4	77	26	100	17,8	86
Valga maakond	12	1	82	53	99	12,3	92
Varem lõpetanud	25	1	65	23	100	26,1	52
Kokku	2037	100	63	0	100	27	61

Tabel 5. Tulemused koolitüübi järgi

	Eksami- nandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve	B2-taseme saavutanud (%)
Kutseõppeasutus	606	30	37	0	96	21,7	18
Põhikool või gümnaasium	1406	69	75	11	100	20,4	80
Varem lõpetanud	25	1	65	23	100	26,1	52
Kokku	2037	100	63	0	100	27,0	61

Tabel 6. Tulemused soo järgi

	Eksami- nandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve	B2-taseme saavutanud (%)
Poisid	1020	50	58	8	100	27,7	54
Tüdrukud	1017	50	69	0	100	25,1	68
Kokku	2037	100	63	0	100	27,0	61

3. Eksami tulemused osaoskuste ja ülesannete kaupa

Kirjutamisosa

Kirjutamisosa (kaks ülesannet: poolametlik kiri ja arutlus väite põhjal) keskmine sooritusprotsent on märgatavalt kõrgem kui eelmistel aastatel ehk 53 (2017. a 44,4, 2016. a 46,4).

2018. aasta eksami kirjutamisosa keskmine tulemus on 20-pallisel skaalal 10,6 ehk kõrgeim eelmiste aastatega võrreldes (2017. a 8,9, 2016. a 9,3). Mõlema ülesande eest oli võimalik saada 10 toorpunkti. Esimese ülesande keskmine tulemus on 4,8 (59%), eelmisel aastal 4,52 (56,5%). Teise ülesande keskmine on tänavu 5,9 (49%), mis on samuti eelmise aasta võrdluses (2017. a 4,39 (36,6%)) märkimisväärselt kõrgem.

Sel aastal on kirjutamisosa tüdrukutel kõrgema keskmise tulemusega kui eelmisel aastal: keskmine sooritusprotsent on 61 (2017. a 55). Ka poiste keskmine sooritusprotsent on eelmiste aastatega võrreldes palju paranenud – 46 (2017. a 34,8).

Esimese ülesande juhis nägi ette, et eksaminandid kirjutavad poolametliku kirja ehk u 120-sõnalise aruande klassijuhatajale, kelle algatusel oli õpilastel võimalus osaleda meedia- ja nutilaagris. Õpetajale suunatud aruandes tuli sisendis esitatud pidepunktidele tuginedes välja tuua, mida õpiti, mis sellest kasu saadi, kellega tutvuti jne.

Eksaminandid said ülesandega väga hästi hakkama. Ülesanne täideti asjakohaselt, teksti loomisel toetuti sisupunktidele ja osati neid erinevalt lähenedes ka laiendada. Tagasiside andmine ehk aruande või ka tänukirja koostamine tundub õpilastele sobiv formaat olema.

Ülesande täitmisel eksisid need õpilased, kes polnud ülesandest täielikult aru saanud või jätsid juhise tähelepanuta. Ekslikult kirjutati kuulutuse põhjal järelepärimisi, kutsuti kedagi laagris osalema või esitati laagrisse kandideerimise avaldus.

Teise ülesande ehk väite arutlusteemaks oli „Inimene peab püüdma kõigile meeldida“.

Teema kõnetas nii tugevamaid kui ka nõrgemaid õpilasi. Teema üle osati sisukalt arutleda, toodi välja poolt- ja vastuargumente. Toodi välja üldlevinud arusaamad ja osati oma seisukohtades neile kas vastanduda või nendega samastuda. Arutleti

selle üle, kuidas leida tasakaalu iseendale meeldimise ja teistele meeldimise vahel, kuidas selline tasakaalu leidmine üldiselt inimestel õnnestuda võib ja millist kasu saab inimene, kes jääb iseendaks, ent on ka teistele meeldiv kaaslane. Ülesande täitmine valmistas raskusi kehvema keeleoskustasemega õpilastele, kes ei saanud aru kas tervest väitelausest või said aru vaid osaliselt. Üllataval kombel valmistas osale õpilastest raskusi sõna *püüdma*, mille tähendust seostati väitelause kontekstis pigem venekeelse vastega *ловить*.

Tabel 7. Kirjutamisosa tulemused koolitüübi järgi

	Eksami- nandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Kutseõppeasutus	606	30	22	0	18,8	5,2
Põhikool või gümnaasium	1406	69	67	0	20,0	5,2
Varem lõpetanud	25	1	53	0	20,0	7,0
Kokku	2037	100	53	0	20,0	6,6

Tabel 8. Kirjutamisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Poisid	1020	50	46	0	20	6,7
Tüdrukud	1017	50	61	0	20	6,2
Kokku	2037	100	53	0	20	6,6

Kuulamisosa

Kuulamisosa on kõrgema keskmise sooritusprotsendiga kui varasematel aastatel. Poiste keskmine sooritusprotsent on kuulamisosas tõusnud 65-lt 68-le. Tüdrukute keskmine sooritusprotsent on langenud 76-lt 75-le.

Ülesannete võrdluses on kõrgema keskmise sooritusprotsendiga erinevalt eelmisest aastast III ülesanne (kolmesest valikust õige vastuse leidmine) – 78. Sellele järgneb II ülesanne (õige-vale) – 77% , mis on varasemate eksamikordade võrdluses olnud kuulamisosas kõrgeima tulemusega. I ülesande (kolmesest valikust õige vastuse leidmine kõnelõigu põhjal) keskmine sooritusprotsent on 72, IV ülesanne (lünga täitmine kuuldu põhjal) on kõige madalama keskmise sooritusega ehk 61%, ent üksikküsimuste statistika annab head eristusindeksid. Osaoskuse kõik neli ülesannet on olnud paraja raskusastmega.

Tabel 9. Kuulamisosa tulemused koolitüübi järgi

	Eksami- nandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Kutseõppeasutus	606	30	49	0,0	20	4,5
Põhikool või gümnaasium	1406	69	81	0,0	20	3,8
Varem lõpetanud	25	1	71	4,8	20	5,0
Kokku	2037	100	72	0,0	20	5,0

Tabel 10. Kuulamisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Poisid	1020	50	68	0	20	5,2
Tüdrukud	1017	50	75	0	20	4,7
Kokku	2037	100	72	0	20	5,0

Lugemisosa

Lugemisosa keskmine sooritusprotsent on sel aastal 63 ehk pea sama mis eelmisel aastal 63,8. Tüdrukute keskmine sooritusprotsent on langenud 72,6-lt 68-le, poistel on sooritusprotsent seevastu kõrgem ehk 57 (2017. a 55,7).

I ülesande (valikvastustega ülesanne, kolmest väitest tuli valida üks, mis sobis tekstilõiguga) keskmine sooritusprotsent on 68, mis on märgatavalt kõrgem kui eelmisel aastal (61,6). II ülesande (lause sobitamine ilukirjanduslikku teksti) keskmine sooritusprotsent on 66 ehk madalam kui eelmisel aastal (69). Seevastu üksikküsimuste näitajad on heade eristusindeksitega. Kolmanda ülesande keskmine sooritusprotsent on samuti madalam kui eelmisel aastal ehk 51 (2017. a 58). III ülesanne on olnud ka aastate võrdluses madalama keskmisega. Ülesanne eeldab tekstilõikude sobitamist tervikteksti ja toetub suuresti konteksti mõistmisele, mis on keerulisem kui ühe sõna või fraasi teksti sobitamine.

Tabel 11. Lugemisosa tulemused koolitüübi järgi

	Eksami- nandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Kutseõppeasutus	606	30	36	0,0	20	4,6
Põhikool või gümnaasium	1406	69	74	0,8	20	4,8
Varem lõpetanud	25	1	69	4,0	20	5,8

Kokku	2037	100	63	0,0	20	5,9
-------	------	-----	----	-----	----	-----

Tabel 12. Lugemisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Poisid	1020	50	57	0,8	20	6,0
Tüdrukud	1017	50	68	0,0	20	5,6
Kokku	2037	100	63	0,0	20	5,9

Keele struktuuri osa

Osaoskuse keskmine sooritusprotsent on eelmise aastaga märgatavalt tõusnud – 59, olles kõrgeim ka eelmiste aastate võrdluses.

Ka poiste keskmine tulemus protsentides on märkimisväärselt tõusnud – 47,4-lt 54-ni, tüdrukutel aga jäänud samaks mis eelmisel aastal – 63 (2017. a 63,5).

I ülesande (lünkülesanne, kus kolmest vastusevalikust tuleb lünka leida sobiv sõna) keskmine sooritusprotsent on 73, olles seega palju kõrgem kui eelmisel aastal (64). Enam on raskusi valmistanud lausesse arvsõna variantidest õige vormi valimine (põhiarvsõna või järgarvsõna) ning määrsõna ja ühendverbi õige vormi konteksti sobitamine.

II ülesande (lühikas antud algvormis sõnast tuleb moodustada lausesse sobiv vorm) keskmine sooritusnäitaja – 45 – on veidi madalam kui eelmisel aastal (46,9). Sel aastal on rohkem eksitud baassõnavarasse kuuluvate sõnade õige vormi moodustamisega (*lõpp*), rektsioonis (rajav kääne) ja eelmiste aastatega sarnaselt taas võrdlusastmete moodustamisel (*hea*).

Tabel 13. Keele struktuuri osa tulemused koolitüübi järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Kutseõppeasutus	606	30	35	0,0	20	4,0
Põhikool või gümnaasium	1406	69	69	1,6	20	4,4
Varem lõpetanud	25	1	61	4,0	20	5,3
Kokku	2037	100	59	0,0	20	5,3

Tabel 14. Keele struktuuri osa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Poisid	1020	50	54	0	20	5,3
Tüdrukud	1017	50	63	0	20	5,1
Kokku	2037	100	59	0	20	5,3

Rääkimisosa

Rääkimisosa keskmine sooritusprotsent on sel aastal kõrgem kui eelmisel aastal – 71 (2017. a 67,6). Poiste keskmine sooritusprotsent on märgatavalt tõusnud ehk eelmise aasta 59,6-lt 65-le, tüdrukutel püsinud aga sama ehk 77. 20-pallisel skaalal on poiste keskmine tulemus 13 (2017. a 11,9) ja tüdrukutel 15,5 (2017. a 15,3).

Rääkimisosa keskmine sooritusprotsent on kõrgem kui varasematel aastatel ja osalt nii selle põhjal kui ka vastuste lühianalüüsile ja õpetajate tagasisidele tuginedes saab teha järelduse, et õpilaste suuline suhtlus on paranenud või paranemas. Vähem peetakse kinni stampidest ja suuline väljendusoskus on vabam ning sarnaneb enam loomuliku kõnega. Kuigi hinnangu andmisel või järelduste tegemisel tuleb arvestada sellega, et rääkimisosa on ainus osaoskus, mida kogu eksamitöö ulatuses hinnatakse koolis ning seega sõltub hinne paljus just intervjuueerija pädevusest ja hindaja objektiivsusest. Endiselt on mõnes koolis probleeme kas objektiivse hindamisega (sh välishindaja mõjutamisega) või ei pea intervjuueerija kinni läbiviija tööjuhendist. Kui eelmisel aastal oli probleemiks kogu grupi ulatuses vaid ühe teema kasutamine tervest eksamikomplektist, siis sel aastal on juhtumeid, kus läbiviimisjuhendit on põhjendamatult eiratud ja lastud õpilastel teemakaarte neil endil valida. Nagu korduvalt hindamispõhimõtteid puudutavatel seminaridel ka räägitud, tekitab tööjuhendi ja hindamiskriteeriumide eiramine kahju nii õpilastele kui hindajatele ning avaldab laiaulatuslikumat mõju kogu hindamisprotsessi usaldusväärsusele.

Tabel 15. Rääkimisosa tulemused koolitüübi järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Kutseõppeasutus	599	30	45	0	20	6,2

Põhikool või gümnaasium	1404	69	83	0	20	4,4
Varem lõpetanud	24	1	73	2	20	5,6
Kokku	2027	100	71	0	20	6,0

Tabel 16. Rääkimisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentes	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Poisid	1013	50	65	0	20	6,5
Tüdrukud	1014	50	77	0	20	5,3
Kokku	2027	100	71	0	20	6,0

4. Kokkuvõtteks

Eksami keskmine sooritusprotsent on iga eksamikorraga tõusnud, sel aastal on tõus varasemate aastatega võrreldes suurim.

Tabel 17. Üldstatistika nelja aasta lõikes (2015–2018)

Aasta	Eksaminandide arv	Keskmine sooritusprotsent	B2-taseme saavutanute arv %
2015	2374	58	51,8
2016	2146	60	55,3
2017	2216	60	54
2018	2037	63	61

B2-taseme tunnistuse saanute hulk on sel aastal märgatavalt kasvanud, seda ka kahe suurema eksaminandide hulgaga maakonna võrdluses. Harju maakonnas on tasemetunnistuse saanute protsent varasemalt 54 protsendilt tõusnud 65-le, Ida-Viru maakonnas 48-lt 51-le.

Keelekümblusklassides õppinute keskmine sooritusprotsent on sel aastal madalam, kukkudes eelmise aasta 80 protsendilt 77-le, B2-taseme saavutas neist 86 protsenti ja saavutamata jäi see 14 protsendil.

Eesti õppekeele ja vene õppekeele koolides on keskmine sooritusprotsent jäänud peamiselt samaks.

Tabel 18. Üldstatistika õppekeeleli.

Õppekeel	Eksami- nandide arv	Arv protsenti des	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve	B2-taseme saavutanud (%)	B2-tase saavutamata (%)
Eesti	1344	66	75	11	100	20,5	79	21
Inglise	8	0	98	94	100	2,0	100	0
Keeleküm- blus (eesti)	66	3	77	26	100	18,0	86	14
Vene	601	30	37	0	94	20,9	18	82
Varem lõpetanud	18	1	62	23	99	25,9	50	50